

Curaçaosche Bank en dollarproblematiek

Personeel van de bank, zittend rechts naar links: Willem Frederik 'Yombi' Mensing. Hij had een speciale stoel vanwege zijn omvang. Naast hem Ernesto Rozendal, minister-president Moises da Costa Gomez (met baard) en de echtgenote van Ernesto Rozendal. Staande van rechts naar links Luis Mattheeuws, Thelma Jacobs, Thelma Perret Gentil, Michiel Gorsira, J. van Toorn (Financiën), J.H. Boomstra, president van de Bank, bode Ismael La Cruz, Rosita Piña en Femke de Vries.

Vanwege de mogelijk aanstaande dollarisatie op Curaçao is het interessant terug te kijken hoe de Curaçaosche Bank zich staande wist te houden in de oorlogsjaren.

DOOR NORBERT HENDRIKSE

Bij de inval van de Duitsers werden kortgevoerd alle im- gina Willehelmina en de Nederlandse regering zich in Londen. Nederlandse bedrijven als Philips verhuisden hun hoofdkantoor naar ons eiland. Britse en Amerikaanse militairen bezetten Curaçao en Aruba om de olieraffinaderijen hier en op Aruba te beschermen. Op deze eilanden

draaiden de handel en industrie op volle toeren, ondanks alle im- gina Willehelmina en de Nederlandse regering zich in Londen. Nederlandse bedrijven als Philips verhuisden hun hoofdkantoor naar ons eiland. Britse en Amerikaanse militairen bezetten Curaçao en Aruba om de olieraffinaderijen hier en op Aruba te beschermen. Op deze eilanden

Gouverneur Anton Struycken (1951-1956) rechts, in gesprek met secretaris Pieter Theodorus Spencer Krafft, Links bestuurslid Norman Chumaceiro.

Gomez (1907-1966) en de voor- zitter van de Kamer van Koop- handel en zakenman Willem Fre- derik George Mensing (Yom- bi). Verder was Michael Gorsira, oud-lid van het algemeen bestuur van Curaçao de administrateur van Financiën en secretaris van de Curaçaosche Hypotheekbank. Zijn zoon, Michael Gorsira jr. werd de eerste gezaghebber van Curaçao.

Toen Nederland in mei 1940 werd bezet door de nazi-Duitsers moesten verschillende deviezen- noodmaatregelen worden genomen en kreeg de Curaçaosche Bank bepaalde extra bevoegden- den. Bij de Engels-Nederlandse financiële overeenkomsten van 24 juli 1940 werd de Curaçaosche gulden van de Nederlandse gulden losgekoppeld. De officiële vaststelling van de waarde van de Curaçaosche gulden ten opzichte van het pond werd 7,60 (Curaçaosche gulden).

Door de deviezenbepalingen werd de Curaçaosche Bank meer en meer in het betalingsverkeer betrokken en vervulde het de functie van het Deviezenfonds.

De economische bloei van Curaçao had onder meer te maken met de bezetting van Amerikaanse en Engelse troepen. Door de groei van de behoefte aan brandstof, die door de CPIM werd geleverd, waardoor de financiële handel ontstond er een tekort aan bankbiljetten.

De Curaçaosche Bank deed al het mogelijke om de Curaçaosche gulden zeker te stellen ten opzichte van de zwakke Europese valuta's. In het jaar 1943 werd door de Nederlandse regering een bedrag van ruim 2.745.000 pond omgezet in 17.638.000 dollar, dat op een geblokkeerde rekening in Amerika werd gestort. Intussen kwam er ook een nieuwe regeling voor het Curaçaosche muntwezen: de 'Curaçaosche Muntregeling 1942' waardoor Curaçao een eigen muntstelsel

kreeg en definitief werd losge- maakt van de Nederlandse gulden.

Op Curaçao hadden de Amerikanen geïnvesteerd in vliegveld Hato en bij de bouw van barakken voor de militairen en het onderhoud van de legervoertuigen. Er werden allerlei producten uit de Verenigde Staten, maar ook elders vandaan geïmporteerd voor de soldaten. Maar bij het vertrek van de Amerikaanse troepen tussen 1943 en 1944 liepen de dollarinkomsten aanzienlijk terug en werden verscherpte maatregelen noodzakelijk voor de invoer uit dollarlanden.

In de dollarbehoefte in 1944 werd voorzien door overschrijving van de geblokkeerde rekening op de gewone rekening van de Curaçaosche Bank, tot een bedrag van 8.284.000 dollar. Een nieuwe Brits-Nederlandse monetaire regeling werd in 1945 gesloten, waardoor de financiële overeenkomst voor Curaçao van 1940 kwam te vervallen. De Curaçaosche Bank werd uitgeschakeld en de Nederlandse Bank, als tegenwoordigster van de Nederlandse regering, nam de verplichting op zich om de betalingen via het pond in het gebiedsdeel mogelijk te maken.

Het bestuur van Curaçao zond een commissie van twee directieleden van de Curaçaosche Bank naar de Verenigde Staten om te praten over de Curaçaosche dollarvoorziening. Na een langdurige bespreking met de Nederlandse regering en de Treasury in Was-

hington was er niet meer te berekenen dan een tijdelijke overeenkomst met Nederland. En Curaçao kreeg de benodigde Britse ponden voor de CPIM, met als tegenprestatie van de Nederlandse regering een maandelijksse dollarvoorziening van 1,5 miljoen dollar. Tegelijkertijd werd door de Nederlandse regering een bedrag van 3,5 miljoen pond, dat vanaf 1940 was opgelopen tot een saldo van 6,5 miljoen pond, omgezet in goud, ter waarde van ruim 26,5 miljoen Curaçaosche gulden. Voor de inmiddels tot ruim 31 miljoen gulden gestegen bankbiljettencirculatie vormde dit goud een welkome en ruimschoots dekking.

De dollarpositie van Nederland bleek moeilijk en de Nederlandse regering was niet in staat om zonder medewerking van Engeland de verlangde dollarlentes te verstrekken. Na overleg met de Treasury in Londen werd de 'convertibiliteit' der te storten oliepon-

den' op 1 juni 1947 verkregen. In augustus 1947 bleek de Britse regering echter niet langer in staat de convertibiliteit van het pond te handhaven om de Curaçaosche gulden te blijven verstrekken. En de CPIM kreeg niet voldoende contacten van de Curaçaosche Bank om de arbeidslozen uit te betalen. Het oliebedrijf moest aankloppen bij de banken voor leningen om het bedrijf niet te doen stagneren.

Gouverneur Piet Kasteel ging persoonlijk naar Nederland om de kritieke toestand op het eiland aan de Nederlandse regering voor te leggen. Het lukte hem om 4,1 miljoen dollar beschikbaar te krijgen voor de Curaçaosche behoefte. Daarna ging hij met twee delegatielieden uit Curaçao (Isaac H. Capriles, manager van Maduro & Curiels Bank als adviseur en A. de Heer) naar Bretton Woods (VS) om de zaak af te ronden.

Op verzoek van het Curaçaosche bestuur vertrok opnieuw een

commissie met bestuursleden van de Curaçaosche Bank, de overheid en de Kamer van Koophandel naar Nederland voor een definitieve oplossing van de dollarvoorziening. De Nederlands-Curaçaosche delegatie ging vervolgens naar Londen en de opgeschorte convertibiliteit in

augustus 1947 van de 'oliepon- den' werd hersteld. Hiermee was de dollarvoorziening van Curaçao voorlopig verzekerd. Met de in 1943 verkregen goudvoorraad van Nederland, bedroeg per 31 december 1947 het goudbezit van de bank ruim 35 miljoen gulden, een ruime dekking

voor de bankbiljettencirculatie.

Gegevens uit artikel 'Bankvazen' van Pieter Theodorus Spencer Krafft, oud-postdirecteur en secretaris van de Curaçaosche Bank, 1948), 'Di Bèrdèbèrdè', autobiografie van Lucina da Costa Gomez-Mattheeuws.

Het kantoor van de Curaçaosche Bank in Fort Amsterdam: niet groot, maar heel gezellig. Boven aan de muur de spreuk: 'Het geld dat hier begint zijn circulatiewegen, zij nooit tot vloek doch steeds tot zegen'.

FOTO'S FRED FISCHER, COLLECTIE THELMA MOLENAAR-JACOBS

Tussen de bloemetjes in het kantoor van de Curaçaosche Bank: vlnr. Hubert de Haseth (ambtenaar), Pieter Theodorus Spencer Krafft (secretaris), Thelma Jacobs (ambtenaar), Ernesto Rozendal (kassier), Rosita Piña (ambtenaar), Femke de Vries (secretresse) en Ismael La Cruz (bode).

Het bestuur

De directie van de Curaçaosche Bank in de jaren veertig en vijftig bestond uit H.J.M. Hooogeveen, president van de bank van 1943-1951, vervolgens A. W. Scholten en tenslotte J.H. Boomstra. Bestuursleden waren onder meer Willem Frederik 'Yombi' Mensing (vice-president). Hij was ook voorzitter van de Kamer van Koophandel en bekend zakenman, onder andere eigenaar

Luis Mattheeuws was teller. De laatste regelde het vernietigen van ingetrokken bankbiljetten. Die werden eerst verzameld en geteld. In grote koffers, onder begeleiding van de politie, werd het geld naar het kantoor van het departement Financiën gebracht. In het fornuis van het gebouw van de Landswatervoorziening aan de Penstraat werden de bankbiljetten verbrand.